

Kraftvarme fik en god markedsstart

Der er grund til at rose både værker og produktionsbalanceansvarlige for en god indsats og et flot engagement i det første år med det frie elmarked.

FRIT ELMARKED

*Af seniorøkonom Henning Parbo,
Energinet.dk*

2005 blev et specielt år for kraftvarmen i Danmark. Mange decentrale kraftvarmeværker skulle skifte til ny markedsbaseret drift – og hvordan er det så gået?

Pilotprojekter forberedte teknik og holdninger

Efter et langt tilløb skulle alle værker større end 10 MW eleffekt afregnes ud fra markedspriser og ikke længere efter 3-ledstarif med virkning fra 1. januar 2005. Energinet.dk (Eltra og Elkraft) havde i flere år formuleret et ønske om, at de decentrale kraftvarmeværker kom til at følge markessignalerne for el, således at der ikke skete unødvendig elproduktion i timer med overskud af el, og dermed lave elpriser.

Både Eltra og Elkraft iværksatte pilotprojekter for at gøre det muligt for kraftvarmeværkerne at byde deres produktion ind i både spot- og regulerkraftmarkederne – PUDDEL og POWER. Pilotprojekterne var med til at få alt det tekniske udstyr udviklet og afprøvet. Behovet for online-kommunikation mellem værker og deres respektive PBA (produktionsbalanceansvarlige) har vist sig at være langt mindre end forventet tilbage i sommeren 2004.

Som 2005 er skredet frem, har IT- og kommunikationsbehov fundet et passende niveau. Energinet.dk er tilfreds med, at behovet er reduceret, da det åbner mulighed for, at langt flere værker kan komme på markedet. Særligt fra 2007, hvor grænsen sænkes til 5

Bjerringbro Kraftvarmeværk var blandt de værker, der allerede fra det frie elmarkeds start ved med ombord. Senere er mange flere kommet til. Foto: Jørgen Schytte.

MW eleffekt, er det vigtigt, at værkerne investering før markedsdeltagelse ikke bliver unødvendigt stor.

Energinet.dk er glad for, at der på markedet for PBA'er er etableret et passende udbud, så værksejerne har flere valgmuligheder, og sådan at prisen for de kommercielle ydelser udsættes for konkurrence. I hele Danmark er der i dag syv aktive PBA'er, som kan tilbyde at afsætte værkernes produktion i spot- og regulerkraftmarkedet.

Energinet.dk har været i dialog med mange værksejere, både individuelt, på møder i Dansk Fjernvarme, på konferencer og i de nævnte pilotprojek-

ter. Det har været glædeligt at opleve, hvordan værksejerne har skiftet holdning og i dag fremstår meget positive over for mulighederne på de forskellige elmarkeder.

Hvor mange er kommet med?

Regelændringerne betød, at alle værker større end 10 MW eleffekt skulle deltage på markedet fra 2005. Det har heldigvis vist sig, at en del flere værker har valgt at benytte reglerne mulighed for enten permanent, eller i en forsøgsperiode, at gå på markedet – også selvom de ikke var forpligtede.

I Vestdanmark er der ved årsskiftet 63 værker med tilsammen 950 MW

eleffekt på markedet, heraf er 34 værker mindre end 10 MW. I Østdanmark er der ved årsskiftet 23 værker med tilsammen 400 MW eleffekt på markedet, heraf er 9 værker under 10 MW. Det mindste anlæg på markedsvilkår er i dag på 0,7 MW.

Alle disse værker leverer deres elproduktion til spotmarkedet på NordPool gennem deres PBA.

Leveringen i spotmarkedet går fint. Værkerne har meget hurtigt lært at tilpasse produktionen til de aktuelle markedspriser på el. Energinet.dk kan tydeligt se, hvorledes værkerne får reduceret produktionen i timer med lave elpriser, og kommer på fuld produktion, når elpriserne stiger.

Det betyder, at de decentrale kraftvarmeverker indfrier det potentiale, Energinet.dk ser for tilpasning af den termiske produktion til vindkraftens fluktuationer. Der er således mindre eloverløb.

Men endnu vigtigere for værkerne er det, at der er skiftet til kedelproduktion af fjernvarme i mange timer. Det har sparet brændsel (og miljøpåvirkning) og givet værkerne bedre driftsøkonomi. For enkelte værker – særligt de nettoafregnede – har de nye afregningsregler med grundbeløb virket hæmmende for markedsdeltagelsen. Bortset fra det, er der anled-

ning til at rose både værker og PBA'er for deres store engagement og flotte performance i 2005.

Vi er ikke helt i mål endnu

For Energinet.dk er værkeres markedsdeltagelse ikke kun salg af el i spotmarkedet. Fuld markedsdeltagelse er først en realitet, når PBA'erne også byder værkers kapacitet ind i markedet for regulerkraft og reserver. Energinet.dk skal som systemansvarlig virksomhed købe meget store mængder regulerkraft (både op- og nedregulering). For at få den rigtige pris på regulerkraft, skal mange byde deres kapacitet ind. Selvom en del værker har benyttet 2005 til at eksperimentere med salg på regulerkraftmarkedet, så er de samlede mængder fortsat alt for små.

Ved årsskiftet er syv værker aktive i regulerkraftmarkedet, heraf tre på frivillig basis i dagtid, mens fire værker har indgået aftale med Energinet.dk om være til rådighed i døgndrift (reservemarkedet).

Det er Energinet.dk's forventning, at langt flere værker vil se de fordele, der er ved fuld markedsdeltagelse, og at der i løbet af 2006 vil komme flere ud på markedspladsen. I hvert fald skorter det ikke på henvendelser, specielt fra værker, der står foran

omfattende renovering/nybyggeri i tilknytning til opfyldelsen af nye miljøkrav i 2007. Her er der en oplagt mulighed for at lade det udrangerede anlæg indgå som reserve.

Energinet.dk er indstillet på at være i dialog med værker og PBA'er om justeringer af markedsreglerne, så flere kan komme med. Men da Danmark er forbundet både til Europa og Norden, må tilpasninger ske inden for de rammer, der er givet af UCTE og Nordel.

Der er fortsat brug for udvikling af kraftvarmen

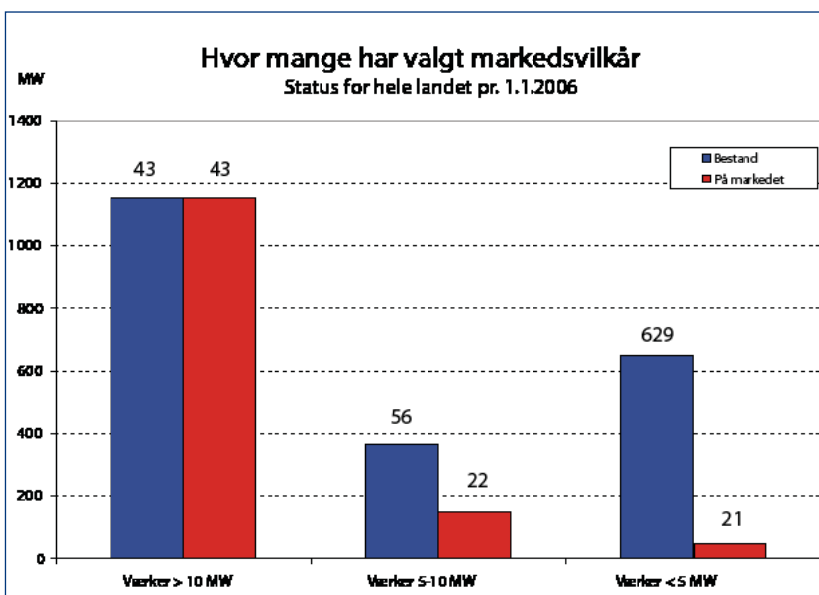
Fusionen af Eltra, Elkraft og Gastra til Energinet.dk har trukket mange interne ressourcer i efteråret 2005. I løbet af 2006 bliver der fuld fokus på at gøre decentrale kraftvarmeverker fuldt markedsaktive. Markedsgørelse af flest mulige systemtjenester er sat på dagsordenen som et vigtigt strategisk indsatsområde for Energinet.dk.

Derudover har Energinet.dk netop afsluttet udbuddet af PSO F&U støtte til miljøvenlige elproduktionsteknologier. Inden for indsatsområder, der har relationer til decentral kraftvarmeproduktion, er der bevilliget ca. 35 mio. kr. til 10 projekter inden for alt fra bedre biomasseforbrænding til styring af affaldsforbrænding med henblik på deltagelse i regulerkraftmarkedet.

Energinet.dk har i samarbejde med Dansk Fjernvarme igangsat en udredning af potentialet for solvarme i kraftvarmesystemer. Og Energinet.dk ser frem til, at nye afgiftsregler vil udbrede anvendelsen af elpatroner i kraftvarmesystemer med sigte på bedre energiøkonomi.

Energinet.dk glæder sig derfor til et fortsat tæt og udbytterigt samarbejde med værkerne og Dansk Fjernvarme.

hep@danskfjernvarme.dk

En del værker under 10 MW valgte at gå med på det frie marked i 2005, selvom de endnu ikke var tvunget til det af regelændringerne. Det viser en status fra årsskiftet.